

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Tento Program proti šikanování je součástí Minimálního preventivního programu Gymnázia a SPŠEI, Frenštát pod Radhoštěm, příspěvková organizace pro školní rok 2025-2026.

Byl vypracován v souladu s Metodickým pokynem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí (agrese), která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve školním prostředí, je šikana zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných stádiích více či méně vyskytuje téměř v každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost.

Důraz je třeba klást na budování otevřených, kamarádských a bezpečných vztahů mezi žáky ve třídě a samozřejmě i mezi všemi členy společenství školy.

Je důležité, aby pedagogové uměli rozpoznat a řešit počáteční stadia šikanování.

V případě rozvinutí pokročilé šikany je nutná spolupráce školy s odborníky ze specializovaných zařízení.

Zajištění ochrany dětí před šikanou vyžaduje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti problematiky šikanování, neboť běžné pedagogické postupy selhávají.

Charakteristika šikany

(1) Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně, nebo v případě šikany učitele také profesionálně.

Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese.

(2) Podoby šikany:

□ **Přímá šikana** může mít podobu fyzickou (např. bití, plivání, tahání za vlasy), verbální (např. vulgární nadávky, zraňující komentáře k rase, národnosti, etnicitě, náboženství nebo sexualitě, výhrůžky, násilné a manipulativní příkazy); nebo neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, zírání, používání zstrašujících nebo výhrůžných výrazů ve tváři, nebo v řeči těla, ničení/schovávání/, kradení věcí nebo učebních pomůcek).

□ **Nepřímá šikana** má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Tato šikana je vykonávána způsobem, kdy útočník působí bolest tak, aby to vypadalo, že žádný takový záměr ve skutečnosti nemá. Hlavní agresor k útoku často využívá prostředníka, neútočí přímo. Nepřímá šikana je většinou nefyzická, nicméně v některých případech může být také třetí strana manipulována do situace, kdy má zapříčinit fyzické ublížení. Nefyzické formy nepřímé šikany pak mohou zahrnovat záměrnou ignoraci nebo izolování žáka nebo učitele, rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování nebo nespravedlivého hodnocení (u učitele), ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepřijemné sexuální provokace.

□ Jednou z nejčastějších forem šikany je také elektronická šikana, tj. **kyberšikana** - může mít podobu např. zakládání falešných profilů na jméno žáka či učitele s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com, spoluzaci.cz nebo facebook.com apod., prezentace zraňujících komentářů na webu, rozesílání vulgárních nebo výhrůžných koláží s tváří žáka nebo učitele či příslušníků jeho rodiny, výhrůžné SMS nebo e-maily apod.

Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu může být svědkem (ale i útočníkem) stejného chování i několik desítek tisíc lidí.

Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (např. nadávky, ponižování), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat apod.) a naopak. Škola by se kyberšikanou měla zabývat vždy, když se o ní dozví.

Základním úkolem musí být zmapování konkrétního případu, které škole pomůže rozhodnout se pro správný postup řešení.

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemá znaky šikanování. Jedním z rozlišujících prvků je schopnost žáka škádlení opětovat, bránit se mu, zastavit ho. Ve chvíli, kdy se žák škádlení nebo agresi neumí nebo nemůže bránit, cítí se bezradný a bezmocný, a přesto škádlení nebo agrese pokračuje, pak toto chování přerůstá v šikanu.

Podobně, jedná-li se o šikanu pedagoga žáky, pak šikana není zlobení a nerespektování ze strany žáků, které postrádá znaky šikany. Naopak přerůstá v šikanu, stává-li se vědomým, záměrným, úmyslným a cítí-li pedagog, že není v jeho moci jej zastavit, cítí se bezbranně, ztrácí autoritu a poměr sil v rolích žák/žáci x pedagog se obrací.

Většina obětí šikany a jejich svědků se snaží situaci udržet co nejdéle v tajnosti, bojí se někomu svěřit. Důsledkem může být podcenění závažnosti a rozsahu výskytu šikany nebo obtížné nalezení útočníků. Proto je v prevenci velmi důležité zaměřit se specificky na identifikaci rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany.

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoli odlišnost žáka nebo pedagoga, např. fyzická zdatnost, vzhled, hmotnost, barva pleti, tělesná neobratnost, inteligence - snížení rozumových schopností, nebo naopak nadání, jazyková/komunikační bariéra, socio-ekonomická odlišnost, psychická odlišnost, speciální vzdělávací potřeby žáka apod. Šikana může mít také specifický obraz, odehrává-li se ve vztahu k žákům nebo pedagogům z důvodu etnicity, rasové nebo národnostní příslušnosti, náboženského vyznání nebo víry, sexuální orientace (nejčastěji proti homosexuálům) apod.

Bezpečné prostředí ve škole: jak předcházet šikaně

Škola respektuje identitu a individualitu každého svého člena, odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě a přiznává riziko výskytu šikany (objeví-li se šikana, přistupuje škola k řešení včasné a otevřeně).

Na vytváření bezpečného prostředí a předcházení šikany se podílejí všichni pracovníci školy

- monitorují chování žáků při dozorech, ve výuce, při školních a mimoškolních akcích
- při výskytu náznaků či varovných signálů šikanování postupují podle stanovených pravidel
- stěžejní roli a zodpovědnost za tuto oblast nese ředitel školy, jeho role a aktivní přístup k

problematice předcházení a řešení šikany je nenahraditelná

- ředitel školy pověří alespoň jednu osobu z řad pedagogických pracovníků specifickými otázkami v prevenci a řešení šikany - školního metodika prevence, který se bude v tématu pravidelně vzdělávat
- tato pověřená osoba disponuje kompetencemi zejména k šetření a řešení počáteční šikany a vyhodnocování potřeb školy ve vztahu k pokročilé šikaně
- školní metodik prevence spolupracuje s výchovnými poradkyněmi a vedením školy (školní preventivní tým)

Škola má nastavena konkrétní a srozumitelná pravidla chování ve svém školním řádu, která jsou specificky vztažena také k projevům šikany.

Součástí školního řádu jsou pravidla pro používání informačních a komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy).

Škola má **nastaveny důsledky za porušení pravidel** u žáků, přičemž rozlišuje závažnost jejich porušení. Pedagogové a ostatní zaměstnanci školy znají své pravomoci a aplikují pravidla chování a důsledky za nedodržení jednotně a konzistentně pro všechny žáky.

Třídní učitelé jsou motivováni, aby ve třídě byla nastavena i **třídní pravidla**, která nenahrazují ani nezdvoujují školní řád, jsou se školním řádem v souladu. Ideální je, pokud se na tvorbě třídních pravidel a na reflexi jejich dodržování podílejí spolu s pedagogem (nejlépe třídním učitelem) do značné míry samotní žáci.

Škola usiluje o včasné odhalení šikany a za tímto účelem má nastavený funkční systém vzájemné komunikace mezi pedagogy o signálech, výskytu porušení pravidel, nebo jiných rizikových faktorech tak, aby byl pedagog vždy včas informován o tom, jaká atmosféra je v jeho třídě.

Současně má škola nastaven **pravidelný monitoring varovných signálů výskytu šikany** a využívá k němu adekvátní nástroje (učitelé jsou seznámeni s varovnými signály, kterých si mají všimnout – viz Přímé a nepřímé varovné signály šikanování v příloze Metodického pokynu).

Škola zajistí informovanost všech svých členů o tom, co je a co není šikanování, jak se zachovat ve chvíli, kdy je žák nebo pedagog ohrožován agresory, a kam se může obrátit o pomoc.

Žáci, pedagogové i rodiče jsou srozumitelnou formou informováni o tom, na koho se mají obrátit a jak a komu je možné si stěžovat, pokud nejsou spokojeni s postupem pedagoga nebo školy.

Škola kontinuálně **realizuje specifickou primární prevenci rizikového chování** (včetně šikany), kterou má **popsánu v Minimálním preventivním programu**.

Součástí školního programu proti šikanování je popis konkrétních preventivních mechanismů, které škola používá k tomu, aby šikanu minimalizovala a měla ji pod kontrolou (bezpečnostní plán). Účelem je riziku účinně a konkrétně předcházet.

Současně má škola **popsány postupy řešení krizových situací pro případ, že situace šikany nastala (krizový plán)**. Na základě svých zkušeností škola tyto plány pravidelně vyhodnocuje a upravuje.

Škola zajišťuje podporu a rozvoj pedagogů v podobě dalšího vzdělávání; uvádějících učitelů pro začínající pedagogy; dostupné intervize a/nebo supervize.

Plán dalšího vzdělávání pedagogů zahrnuje školení pedagogů a ve zvýšené míře pracovníka pověřeného řešením šikany (zpravidla školního metodika prevence) a třídních učitelů (zejm. v prevenci šikanování, v oblasti komunikace, řešení konfliktů, interakce mezi učitelem a žákem, v

diagnostice klimatu školní třídy, v ovlivňování postojů žáků v přijímání různosti, v podpoře osobnostně-sociálního rozvoje žáků, v tvorbě pravidel třídy a hodnocení jejich dodržování, v evaluaci klimatu třídy jako východiska k plánování služeb školy). Zároveň zajišťuje **vzdělávání ředitelů v oblasti právního povědomí**.

Třídní učitelé pravidelně realizují třídnické hodiny, které by měly žákům poskytnout bezpečný prostor k reflexi vlastní zkušenosti ve škole, kdy mohou mluvit o své spokojenosti ve škole, pocitu bezpečí, vztazích ve škole a ve třídě, učit se efektivně řešit konfliktní situace atd.

Škola má **zmapovanou síť pomoci pro žáky i pedagogy ve svém regionu a navazuje s ní spolupráci** (např. pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovné péče a neziskové organizace, orgán sociálně právní ochrany dětí, krizové centrum, zdravotnická zařízení, Policie ČR).

Základní postup v řešení šikany

Preventivní opatření školy směřují k minimalizaci rizika výskytu šikany. Škola ale musí být připravena i na situaci, kdy se přes všechna opatření šikana objeví. Metodický pokyn uvádí základní pravidla v šetření a řešení šikany.

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí **nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany**. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany.

Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření **škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit nebo zdali požádá o pomoc zvenčí** (např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci).

Jeden typ pokročilé šikany – **výbuch skupinového násilí**, tzv. školní lynč, je výjimkou. Zde nelze čekat na odborníka, oběti hrozí těžké poškození zdraví, kromě toho později to již nelze vyšetřit. **Z tohoto hlediska musí mít každá škola krizový plán obsahující předem promyšlené kroky, role a úkoly členů týmu.**

Při řešení by měl být kladen akcent na to, že **žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by tedy být důsledky řešení znevýhodněn**. Je důležité se samotným žákem probrat, co škola může udělat pro to, aby se zase cítil bezpečně.

Po celou dobu řešení **škola zajišťuje ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí** a ukazuje, že je toto téma považováno za vážné.

Součástí řešení pak musí být vždy **nastavení ozdravných mechanismů** pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třídu). Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina).

Doporučuje se dále **pracovat s agresorem** (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s **obětí šikany**. V případě potřeby lze doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v pedagogicko-psychologické poradně, středisku výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Škola eviduje projevy šikany a dále reviduje preventivní postupy, bezpečnostní a krizové plány.

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany

- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu
- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně)
- agresivního řešení problému (např. násilím)
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání
- předjímání recidivy útočníka
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka)
- automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace)
- vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany

Řešením situací komplikovaného chování žáků se zabývá materiál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) s názvem „Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách“, který je zveřejněn na webových stránkách MŠMT: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyuziti-pravnich-opatreni-pri-reseni-problemového-chování>.

Šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit (viz čl. 8 Metodického pokynu č.j. MSMT-21149/2016)

(1) Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

(2) Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.

(3) Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

(4) Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pocituje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

1. Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.

2. Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.

3. Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
4. Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
5. Pedagog posiluje zapojení žáků/studentů do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky/studenty zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.
6. Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
7. Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou.
8. Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.
9. Všímá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák/student cítí přijatý.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí doporučení uvedené v Čl. 4 Metodického pokynu. Dále je důležité respektovat tyto **zásady**:

1. Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních.
2. Škola má připravený krizový plán, ve kterém je specifikováno, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod.
3. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga.
4. V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí **krizovým plánem školy**. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě, vyžaduje-li to situace.
5. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
6. Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola **intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě** (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
7. I zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

Nápravná opatření

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů nápravná opatření, z nichž některá přicházejí při šikanování v úvahu:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy; podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy - nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku);
- realizace individuálního výchovného plánu agresora;
- snížení známky z chování;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek);
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí výchovné komise – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku. Při vyloučení žáka se musí postupovat v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., předškolním, základním, středním, vyšším odborním a jiným vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád (viz Příloha č. 8 Metodického pokynu - *Vzor rozhodnutí o vyloučení žáka*);
- v extrémních případech si lze představit potřebu urychlit proces vyloučení žáka proto, aby se neopakovaly negativní projevy plynoucí z přítomnosti problematického žáka ve škole. Taková potřeba může vzniknout zejména v situaci, kdy selžou všechna ostatní opatření organizačního, výchovného či kázeňského charakteru. Pro urychlení procesu vyloučení žáka ze školy zejména v jasných případech, kdy není pochyb o tom, že jsou pro takový postup splněny podmínky, je možné uvažovat o vyloučení odkladného účinku rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy podle § 85 správního řádu. Takto nabyde rozhodnutí o vyloučení žáka ze školy právní moci již doručením účastníkovi nebo účastníkům řízení a nemusí se čekat na uplynutí lhůt pro podání odvolání, případně na rozhodnutí o odvolání. Žák bude takto vyloučen ze školy již dnem doručení rozhodnutí žákovi (v případě, že je žák zletilý), nebo jeho zákonným zástupcům;
- doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu;
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Krizový plán pro řešení šikanování

(Eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde. Uvést způsob, jak jsou žáci a jejich zákonní zástupci každý školní rok seznámeni s tím, jak šikanu poznají a na koho se mají obrátit o pomoc (třídního učitele, ŠMP,...)).

Z Krizového plánu mají jednoznačně vyplynout kompetence jednotlivých osob a specifický postup a způsob řešení. Konkrétně je nutné rozpracovat dva typy scénářů.)

☐ ☐ Škola má vyškoleného alespoň jednoho odborníka pro koordinaci a následně i pro řešení šikany (školní metodik prevence, dle vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.).

Pracovník pověřený řešením umí kvalifikovaně odhadnout stadium a formu šikany a rozhodnout, zda řešení zvládne škola sama nebo zda si povolá odborníka. (příloha vyhlášky č. 72/2005 Sb.)

☐ ☐ Škola spolupracuje s PPP, SVP a dalšími organizacemi a institucemi při řešení pokročilých a neobvyklých šikan, které sama nezvládne;

Tvorba školního programu proti šikanování

(1) Vytváření školního programu proti šikanování je dlouhodobý a trvalý proces. Určují ho dva znaky – celoškolní rozměr a zaměření na specifickou prevenci.

(a) Aby škola děti účinně chránila před šikanováním, zapojí všechny pedagogické pracovníky.

(b) Zaměření na specifickou prevenci vypovídá, že se program věnuje výhradně řešení šikany, a to prostřednictvím specifické primární prevence a prevence sekundární.

(2) Součásti školního programu proti šikanování:

1. zmapování situace – analýza a evaluace (před a po zavedení programu a také v jeho průběhu);
2. motivování pedagogů pro změnu;
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů;
4. užší realizační tým (zástupce vedení – ředitel školy, zástupci třídních učitelů, školní metodik prevence, výchovný poradce);
5. společný postup při řešení šikanování / dvojí scénář-viz níže/
6. primární prevence v třídních hodinách (třídní učitel);
7. primární prevence ve výuce (všichni pedagogové, zejména vyučující předmětů občanská výchova, základy společenských věd;)
8. primární prevence ve školních i mimoškolních programech
9. ochranný režim (demokraticky vytvořený smysluplný školní řád, účinné dohledy učitelů);
10. spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s nekompromisním bojem školy proti šikaně, - na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách);
11. školní poradenské služby;
12. spolupráce se specializovanými zařízeními;
13. spolupráce s jinými školami v okolí, pokud to situace vyžaduje

Proškolený pracovník na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu.

Postupy při řešení šikanování:

V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, odborník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ šikanování.

Pokročilé a komplikované šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky z venku, zejména z PPP, SVP.

1. Řešení šikany v počátečním stádiu

(Situace, které škola zvládne řešit vlastními silami. Do této skupiny patří postupy pro počáteční stadia šikanování a rámcový třídní program pro řešení zárodečného stadia šikanování.)

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu

1. odhad závažnosti a stanovení formy šikany (učitel se obrátí na ŠMP), nutnost informovat vedení školy
2. rozhovor s informátory a oběťmi; jejich ochrana
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti; informování rodičů oběti
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:

- a. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
- b. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
- a. metoda usmíření;
- b. metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);
8. třídní hodina:
- a. efekt metody usmíření;
- b. oznámení o potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. mimořádná třídní schůzka;
11. práce s celou třídou /kontaktovat odborné pracovníky z PPP nebo dalších neziskových organizací pro práci se třídou/
12. informovat pedagogický sbor

Na řešení se podílejí: třídní učitel, ŠMP, výchovný poradce, vedení školy

2. Řešení šikany v pokročilém stádiu

(Situace, kdy škola potřebuje pomoc zvenku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií. Sem patří řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti.

Při práci se třídou externího realizátora, by měl být na programu přítomen pedagogický pracovník školy, který v něm bude pokračovat. Uvést konkrétní jména osob, včetně kontaktů na ně, se kterými bude škola spolupracovat – např. příslušný preventista OO Policie ČR, pracovník příslušného Orgánu sociálně-právní ochrany dětí, etoped nebo psycholog poskytující terapii agresorům popř. obětem, pracovník organizace poskytující intervence ve třídách – např. Centrum Nové naděje Frýdek – Místek, PPP Nový Jičín, ...)

Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – **Poplachový plán pro tzv. školní lynčování**

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí.

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy;
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi;
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře);
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování / metodik
prevence PhDr. Pavel Letý /, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory;
8. nalezení nejslabších článků nespolečupracujících svědků;
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).

D. Léčba

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

Krizový plán pro případ šikanování zaměřeného na učitele:

1. Pedagog, který se stal obětí šikanování, okamžitě informuje o vzniklé situaci vedení školy
2. Vedení školy ve spolupráci s metodikem prevence, případně dalšími pedagogy zajistí pomoc, ochranu a bezpečí pro šikanovaného a vyhodnotí formu šikanování a závažnost dané situace
3. Vedení školy zajistí izolaci agresorů a pověří dalšího pedagoga dozorem nad žáky v dané třídě
4. Postupné vyšetření vzniklé situace, usvědčení agresorů
5. Dle závažnosti formy šikanování stanovení dalšího postupu (např. splnění ohlašovací povinnosti, stanovení sankcí apod.)

Organizace a odborníci, kteří se budou podílet na prevenci a řešení šikany

Organizace	Jméno odborníka	Kontakt
MěÚ – OSPOD	Ing. Veronika Holubová, Ph.D.	556 833 170 veronika.holubova@mufrenstat.cz
OSPOD - kurátor pro mládež	Mgr. Zdenka Jašová	556 833 183 zdenka.jasova@mufrenstat.cz
MěÚ odbor živností a přestupků	Ing. Milan Holíš – vedoucí	556 833 270 milan.holis@mufrenstat.cz
Policie ČR	Npor. Bc. Lumír Štefek	974 735 711 njoopfrens@mvcz.cz
Městská policie – prevence kriminality	Vladimír Pražák	556 830 723 vladimir.prazak@mufrenstat.cz
PPP Nový Jičín – OMPA	PhDr. Pavel Letý	556 771 140 (144) ompa@pppnj.cz

Způsoby seznámení žáků a rodičů s problematikou šikanování:

Na začátku školního roku jsou všichni žáci seznámeni se školním řádem třídními učiteli.

Součástí tohoto poučení je problematika rizikového chování, tedy i šikany.

Žáci jsou zároveň poučeni o důsledcích, které plynou z porušení zásad uvedených ve školním řádu. Třídní učitelé žákům vysvětlí náplň práce výchovného poradce, školního metodika prevence, informují žáky o tom, kdy a kde je mohou najít a v jakých záležitostech se na ně mohou obrátit.

Na první třídní schůzce jsou rodiče seznámeni s problematikou šikanování, s krizovým plánem pro řešení šikanování (s postupem školy v případě zjištění případu šikanování).

S rodiči nově příchozích žáků provede toto seznámení s danou problematikou metodik prevence, s ostatními proberou tyto informace třídní učitelé.

Rodiče jsou upozorněni, že popis konkrétních forem a znaků šikanování i toho, jaké jsou nejčastější změny v chování u dětí, které se staly obětmi šikanování, lze najít v Metodickém pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Preventivní aktivity zaměřené specificky proti vzniku šikanování

(Aktivity mají vést k vytváření bezpečného prostředí - podporovat solidaritu a toleranci, vědomí sounáležitosti, vytvářet podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy, rozvíjet spolupráci mezi dětmi a jejich vzájemný respekt, rozvíjet jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince. Pokud se na prevenci podílí externí realizátor, měl by být na jeho programu přítomen pedagogický pracovník školy, který v něm bude pokračovat.)

Viz Minimální preventivní program Gymnázia a SPŠEI, Frenštát pod Radhoštěm, příspěvková organizace pro školní rok 2025-26

Odpovědnost školy chránit děti před šikanou

Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování na škole, tedy i šikany.

Z tohoto důvodu pedagogičtí pracovníci šikanování mezi žáky předcházejí, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

Ředitel školy má zároveň odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy také za prevenci šikany zaměřené na učitele.

(1 § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 101 a § 102 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona).

Škola ohlašuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný, nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo. Situace ohrožení dítěte přitom musí trvat po takovou dobu nebo nabývat takové intenzity, že nepříznivě ovlivňuje vývoj dítěte anebo je nebo může být příčinou nepříznivého vývoje dítěte (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které sice výše uvedeným nebyly oznámeny, avšak které jsou svou povahou velmi závažné a nasvědčují tomu, že dítě se nachází v nepříznivé sociální situaci, jelikož jeho přirozené prostředí nedokáže dostatečným způsobem naplňovat své funkce při zajišťování přiměřené ochrany příznivého vývoje dítěte.

□ OSPOD vstupuje do řešení těch případů agresivního chování dítěte ve škole, v nichž jsou tyto projevy pouze sekundárním důsledkem nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny a v nichž je třeba dítěti a jeho rodině zprostředkovat a zajistit odpovídající pomoc a podporu prostřednictvím nástrojů sociální práce. Základními nástroji práce OSPOD je vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny a individuální plánování koordinované intervence.

Dalším významným nástrojem OSPOD pro řešení nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny jsou **případové konference**, tj. případová setkání těch osob, které mohou dítěti a jeho rodině poskytnout odpovídající pomoc a podporu, které staví dítě a jeho rodinu do centra řešení jejich situace a které vychází z principu partnerství a spolupráce, jakož i z principu důvěrnosti, diskrétnosti a bezpečného prostoru pro vzájemné sdílení informací.

Pokud je zástupce školy na konferenci účasten, pak je ze zákona vázán zachováváním mlčenlivosti (dle § 57 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).

Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na **státní zastupitelství**. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR.

V takovém případě vystupuje tato osoba jako oznamovatel a má právo na vyrozumění do jednoho měsíce od podání oznámení. Oznámení může podat také zákonný zástupce dítěte.

Trestně-právní hledisko šikany

(1) V zákoně č. 40/2009 Sb, trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) ani v jiném zákoně není šikana sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto **šikana může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.**

(2) **Protiprávní jednání s prvky šikany může být kvalifikováno jako přestupek** dle zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“). Nejčastěji se bude jednat o přestupky proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 zákona o přestupcích (např. ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví atd.). Za přestupek je odpovědná osoba starší 15 let.

(3) **Závažnější forma šikany může vykazovat znaky skutkové podstaty například těchto trestných činů:** proti zdraví: § 145 Těžké ublížení na zdraví; § 146 Ublížení na zdraví; proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: § 171 Omezování osobní svobody; § 173 Loupež; § 175 Vydírání; § 177 Útisk; dále pak trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: § 185 Znásilnění; § 186 Sexuální nátlak; § 187 Pohlavní zneužití; § 191 Šíření pornografie; § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií; trestných činů proti majetku: § 205 Krádež; § 228 Poškození cizí věci; konečně se může jednat i o trestné činy narušující soužití lidí: § 353 Nebezpečné vyhrožování; § 354 Nebezpečné pronásledování.

(4) Je-li šikana motivována důvody, jako jsou zdravotní postižení, etnicita, náboženství a podobně, a splňuje-li znaky podle příslušných níže uvedených ustanovení trestního zákoníku, lze v určitých případech uvažovat také o trestném činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, případně i podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 355, resp. 356 trestního zákoníku). Takovýto motiv může rovněž u některých výše uvedených trestných činů podmiňovat užití přísnější klasifikace, tedy možnost udělení vyššího trestu.

(5) **Kyberšikana** obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů: nebezpečné pronásledování (tzv. stalking, § 354 trestního zákoníku) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých; účast na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem přimět ji k sebevraždě, kterou skutečně spáchá či se o ni pokusí; porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku) – např. porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 trestního zákoníku), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti; pomluva (§ 184 trestního zákoníku) – např. vytvoření webových stránek, které nepravdivě zesměšňují oběť; šíření pornografie dle § 191 trestního zákoníku (viz sexting); výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (dítětem se rozumí osoba mladší 18 let) dle § 192 trestního zákoníku (viz sexting).

(6) Trestní odpovědnost

Ve smyslu zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, je trestně odpovědnou osoba starší 15 let, která je dostatečně rozumově a mravně vyspělá. Pro účely zákona o soudnictví ve věcech mládeže se pak takový trestný čin označuje jako provinění. V případě jednání vykazujícího znaky trestného činu, kterého se dopustilo dítě mladší 15 let, se hovoří o činu jinak trestném. I když dítě mladší 15 let není trestně odpovědné, mohou mu být dle tohoto zákona soudem pro mládež uložena opatření potřebná k jeho nápravě. Činu jinak trestného se může dopustit též mladistvý (osoba starší 15 a mladší 18 let, která je trestně

odpovědná), který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat protiprávnost činu nebo ovládnout své jednání.

(7) Povinnost přezkazít a oznámit trestné činy uvedené v trestním zákoníku

Přestože, jak bylo řečeno výše, šikana není sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, může svým charakterem naplňovat znaky protiprávního jednání na úrovni přestupku nebo trestného činu. Trestní zákoník zakládá v určitých případech povinnost některým činům zabránit, a jiné zmíněným orgánům ohlásit. Smyslem ustanovení o trestnosti nepřekážení trestnému činu je zabránit spáchání některých závažných činů a tím chránit společnost před jejich důsledky. S účinností od 1. 12. 2016 se rovněž níže popsaných trestných činů bude moci dopustit i sama škola jako právnická osoba, kdyby například úmyslně zatajovala, že u nich uvedeným trestným činům dochází.

☐ **Povinnost přezkazít páčání nebo spáchání trestného činu (§ 367 trestního zákoníku):** kdo se dozví, že jiný připravuje nebo páčá trestné činy v tomto ustanovení vyjmenované, má povinnost spáchání nebo dokončení takového činu přezkazít. Jestliže to neudělá a nebránily mu v tom okolnosti v tomto ustanovení vyjmenované, sám spáchal trestný čin nepřekážení trestného činu a vystavuje se tím trestnímu postihu. **Přezkazít trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.** V případě šikany by se mohlo jednat například o následující trestné činy: vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170), loupeže (§ 173), vydírání (§ 175), znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), krádeže (§ 205).

☐ **Neoznámení trestného činu (§ 368 trestního zákoníku):** kdo se dozví, že jiný spáchal trestné činy v

tomto ustanovení vyjmenované, je povinen to bez odkladu oznámit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Jestliže to neudělá a nebránily mu v tom okolnosti v tomto ustanovení vyjmenované, sám spáchal trestný čin neoznámení trestného činu a vystavuje se tím trestnímu postihu. V případě šikany by se mohlo jednat například o následující trestné činy: vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170).

V uvedených případech má každý povinnost vyjmenované jednání buď přezkazít, anebo o něm informovat státního zástupce nebo policejní orgán. V ostatních případech povinnost ze zákona sice nevznikla, ale to neznamená, že oznamovat nelze (nenásleduje sankce za neoznámení). Zároveň je však třeba mít na paměti, že úmyslně lživé obvinění jiného ze spáchání trestného činu může samo představovat trestný čin krivého obvinění (§ 345). Právnické osoby vykonávající činnost škol, jako poskytovatelé veřejné služby, by měly u každého protiprávního jednání spáchaného v jejich jurisdikci, které naplňuje znaky trestného činu, tyto skutečnosti oznamovat, a to zejména proto, že příjemci jejich služeb jsou žáci, které ve většině případů nemohou svá práva účinně vymáhat a jsou proto odkázáni na pomoc druhých (viz odst. 3, bod 3).

(8) Při oznamování a zjišťování informací je zapotřebí mít na paměti **presumpci nevinu**, tedy dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět jako by byl vinen.

Podávání podnětů, stížností a oznámení

(1) Pro zajištění otevřené komunikace je žádoucí, aby škola stanovila jasný a jednoznačný postup pro příjem podnětů a stížností ze strany zaměstnanců, žáků a zákonných zástupců. A to i anonymně. Takový postup jasně deklaruje:

- ☐ kam a jak podnět či stížnost podat;
- ☐ jak bude s podnětem či stížností naloženo – kde, kdy a jakým způsobem;
- ☐ jak postupovat v případě nespokojenosti s vypořádáním.

(2) V případech podezření nebo již prokazatelných projevů šikany, které nejsou bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně školního metodika prevence či výchovného poradce, je nutné se obrátit na ředitele příslušné školy nebo školského zařízení. Pokud se však projeví nečinnost i ze strany ředitele a postup školy v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost nebo oznámení České školní inspekci (dále jen „ČŠI“). Stížnost nebo oznámení podané písemně, osobně nebo v elektronické podobě se přijímají na všech pracovištích ČŠI. V případě, že stěžovatel požádá o utajení své totožnosti, zaručuje ČŠI anonymitu při prošetřování. Je však důležité, aby ve stížnosti byly popsány všechny podstatné okolnosti, včetně identifikace školy.

Stížnost nebo oznámení je možné adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI i na ústředí, tzn. na adresu: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, resp. elektronicky na adresu posta@csicr.cz. Při šetření zřizovatelem a ČŠI bývá do týmu zařazen specialista na řešení šikany. Současně je možné stížnost podávat školskému ombudsmanovi (ombudsman@msmt.cz), veřejnému ochránci práv (podatelna@ochrance.cz) a na příslušné státní zastupitelství. V případě, že stížnost či oznámení zasahuje oblast pracovně-právních vztahů, je možné se obrátit na příslušný inspektorát práce. Další možností je pak řešení sporu podáním žaloby na ochranu osobnosti nebo pomocí antidiskriminačního zákona u soudu.

Zajištění vzdělání pedagogických a nepedagogických pracovníků v problematice šikanování

(Ředitelé mají zajistit vzdělávání pracovníků pedagogických i nepedagogických pracovníků v akreditovaných kurzech k problematice šikanování. Vzdělávání poskytuje např. projekt Minimalizace šikany www.minimalizacesikany.cz, v.o.s.. Fakta www.fakta.cz, KVIC Nový Jičín www.kvic.cz)

Vzdělávání dalších pedagogů bude umožněno dle aktuální nabídky.

Ve Frenštátě pod Radhoštěm 25. 9. 2025